

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rozvodové dělení: když podruhé zjišťujeme, co všechno máme společného

Rozdělení dvou osob, které spolu strávily nezanedbatelnou část života, bývá nepříjemnou zkušeností i v případech, kdy se stranám podaří vše urovnat v míru. Horším zážitkem pak zpravidla bývá rozvod tam, kde se nepodaří dosáhnout shody ani na zcela základních prvcích porozvodového uspořádání. Palčivými problémy bývá bydlení nebo péče o děti, nezanedbatelnou stránkou každého rozvodu je ale i uspořádání majetkové. Kde jde o majetek, tam to totiž nebývá nikdy jednoduché. Nemusí jít nutně vždy o případy, kdy si manželé dělají právě naschvály. Zvláště pokud spolu žili dlouho, nebývá málo věcí, k nimž si oba vytvořili významný citový vztah a rádi by si je uchovali pro sebe. Není proto málo těch, kteří se takzvaně „hádají o každý hrnec“.

Projdeme si v rámci tohoto článku některé otázky týkající se obsahu SJM.

Jak byste definovali SJM?

Součástí společného jmění manželů je vše, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů. Tato definice je obsažena v ustanovení § 708 občanského zákoníku a jde o vymezení velmi neurčité. Že do SJM patří pouze to, co má majetkovou hodnotu a co může být předmětem právního jednání, lze dovodit už z jiných ustanovení občanského zákoníku, proto tato informace není pro definování SJM nijak významná, zatímco její stěžejní část, tj. spojení „co manželům náleží“, je vymezením příliš vágním na to, abychom se s ním bez dalšího spokojili. Sloveso „náležet“ může nabývat v závislosti na kontextu různých významů, přičemž i v různých významech je v zákonech používáno. Podle občanského zákoníku může někomu náležet např. jistota (ve smyslu mít právo na její poskytnutí). Jistota má majetkovou hodnotu a z právních poměrů vyloučena není, je tedy součástí SJM? Z těchto důvodů bychom za nejvýznamnější měli zřejmě považovat navázání tohoto spojení na slovo „vše“, neboť odtud vyčteme informaci nejpodstatnější: součástí SJM toho je hodně.

Co společné není

Pro zjištění obsahu společného jmění manželů jsou významná zejména ustanovení následující. Ustanovení § 709 odst. 1 občanského zákoníku stanoví, co součástí SJM není. Řadí se sem to, co slouží osobní potřebě jednoho z manželů, co nabyl jeden z manželů darem, děděním nebo odkazem, jako náhradu nemajetkové újmy na svých přirozených právech, právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví nebo za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku. Právní úprava tak v zásadě navazuje na úpravu předchozího občanského zákoníku v posledním účinném znění.

Do SJM především nepatří to, co slouží osobní potřebě manžela. Z ustanovení zároveň vyplývá, že do SJM patří vše, co slouží osobní potřebě obou manželů, tedy cokoli, co má sice osobní povahu, avšak je užíváno oběma manžely. Nepatří sem ani to, co jeden z manželů nabyl darem, děděním nebo odkazem, přičemž výjimku tvoří případy, kdy zůstavitel nebo dárce projevil jiný úmysl. Tento dodatek se může zdát na první pohled nadbytečný, jelikož téhož závěru lze zdánlivě dojít již

výkladem první části ustanovení, avšak po bližším zkoumání lze zjistit, že svůj význam má. Toto ustanovení říká, že pokud např. dárce předá určitý dar jednomu z manželů, nelze z toho samo o sobě usuzovat, že jeho úmyslem bylo obdarovat pouze tohoto manžela, ale bude třeba zjišťovat skutečnou vůli dárce. Postavení druhého manžela je tím významně posíleno. Společně s náhradou nemajetkové újmy na přirozených právech jednoho z manželů tvoří všechny tyto majetkové hodnoty jednu větší skupinu hodnot velmi osobní povahy a skutečnost, že tyto nejsou součástí SJM, je zcela pochopitelná.

Další skupinou majetkových hodnot, které do tohoto institutu zahrnou nelze, jsou ty, které nabyt jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví. Jde o formulaci opět poněkud neurčitou. Jisté zmatení působí především výraz „vztahující se“, u něž si lze opět představit celou škálu „vztahů“ mezi právním jednáním a výlučným vlastnictvím jednoho z manželů. O tom, že toto ustanovení lze chápat různými způsoby, svědčí i rozdíl v pojetí v odborné literatuře. V Psutkově komentáři k tomuto ustanovení najdeme výklad vycházející z předchozí právní úpravy, byť s rozdílem, který je nutným důsledkem odlišné formulace. Psutka pod toto ustanovení podřazuje především právní jednání spočívající v prodeji výlučně vlastněných věcí, jejich směně nebo naopak nabytí nové věci z výlučných prostředků. Rozdíl spočívá tedy v „zúžení“ pouze na majetek nabytý právním jednáním. Na poškození, zničení a ztrátu však myslí hned následující odstavec, pročež spojením těchto dvou ustanovení se v zásadě dostaneme k závěru, že se právní úprava příliš nezměnila. Naopak pojetí Zuklínové je poněkud revolučnější. Navrhuje výklad, podle kterého se ustanovení vztahuje na jakoukoli majetkovou hodnotu, která k výhradnímu majetku manžela přibude (tedy zatímco Psutka staví na určité hodnotové ekvivalenci: za starý majetek nový, Zuklínová hovoří o rozšiřování původně výlučných majetkových hodnot).

Lze se domnívat, že úplného a správného výkladu dosáhneme spojením obou definic. Výraz „vztahuje se“ nám to dovolí. Jednak je smysluplným Psutkův výklad, podle něž se pojetí SJM v tomto ohledu v zásadě nemění, jelikož dřívější právní úprava nečinila žádné problémy a nebyl důvod ji měnit, a jednak by nepřipuštění druhého výkladu vedlo k absurdním závěrům, kdy by dům ve výlučném vlastnictví, jemuž byla během manželství vyměněna střecha, měl střechu v SJM.

Největší interpretační problémy přitom tvoří právě tato skupina majetkových hodnot vyloučených ze SJM. Soudy zde považují za významné především dobu, kdy byla majetková hodnota manželem (resp. manželou) nabyta, jaké finanční (resp. majetkové) prostředky na ni byly vynaloženy, jakou vůli manželé projeví, ale určitými indiciemi mohou být i některé prvky, které bychom zpravidla označili spíše za formální (např. zda je stavebníkem rodinného domu jen jeden manžel, nebo jsou jimi oba). Tyto všechny okolnosti indikují, zda je věc ve výlučném vlastnictví, nebo naopak v SJM.

Závěr a shrnutí

Judikatura ohledně majetkových hodnot spadajících do společného jmění manželů je již poměrně bohatá a do značné míry použitelná i poměrně hluboko do minulosti. Je však zjevné, že i s ohledem na význam, jaký v dnešním světě nabývají duševní vlastnictví a práva k věcem nehmotným, se můžeme těšit na nová a nová průlomová rozhodnutí.

JUDr. Klára Doležalová,
advokát

Tomáš Pipek

Moreno Vlk & Asociados

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE / ABOGADOS / ATTORNEYS AT LAW
PRAHA - MADRID - BRATISLAVA

MORENO VLK & ASOCIADOS
advokátní kancelář

Sokolovská 32/22
186 00 Praha 8

Tel.: +420 224 818 736

Fax: +420 224 818 736

e-mail: paha@moreno-vlk.eu

Zdroje:

Lavický, P. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 9788074005039.

Švestka, J.; Dvořák, J.; Fiala, J.; Zuklínová, M. a kol. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074784576.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)